

14.2.2023
SP/FIVA-LUOTTAMUKSELLINEN
Salassa pidettävä

SP/2023/54
JulKL 24.1 § 12 k

Julkinen Finanssivalvonnan johtokunnan makrovakauspäätöksen julkistamisen jälkeen 30.3.2023.

FINANSSIVALVONNAN JOHTAJAN ESITYS MAKROVAKAUSVÄLINEIDEN KÄYTÖSTÄ

Finanssivalvonnan johtaja esittää, että Finanssivalvonnan johtokunta päättää:

- *asettaa luottolaitostoiminnasta annetun lain 10 luvun 4 §:ssä mainitun muuttuvan lisäpääomavaatimuksen edelleen 0,0 prosentin suuruiseksi.*
- *jatkaa luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 luvun 11 §:n nojalla 28.6.2021 tehdyn enimmäisluototussuhteen alentamispäätöksen voimassaoloa. Päätöksellä alennettiin muiden kuin ensiasunnon hankintaa varten otettujen uusien asuntoluottojen enimmäisluototussuhdetta 5 prosenttiyksiköllä 85 prosenttiin.*
- *asettaa luottolaitostoiminnasta annetun lain 10 luvun 4a ja b §:n mukaisesti rakenteellisten ominaisuuksien perusteella määrättävän ydinpääomalla katettavan lisäpääomavaatimuksen (järjestelmäriskipuskurivaatimus) 0,5 %:n suuruisena (Aktia Bank Abp, Danske Kiinnitysluottopankki Oyj, Evli Pankki Oyj, Kuntarahoitus Oyj, Nordea Bank Oyj, Oma Säästöpankki Oyj, OP Osuuskunta, POP Pankkiliitto osk, S-Pankki Oyj, Suomen Hypoteekkiyhdistys, Säästöpankkiliitto osk sekä Ålandsbanken Abp). Vaatimusta sovelletaan suomalaispankkien ylimmällä konsolidointitasolla. Järjestelmäriskipuskurivaatimusta koskeva päätös tulee voimaan 1.4.2024.*

Lisäksi Finanssivalvonnan johtaja esittää, että Finanssivalvonnan johtokunta päättää:

- *soveltaa luottolaitostoiminnasta annetun lain 10 luvun 4d §:n mukaisesti Norjan makrovakausviranomaisen (Finansdepartementet) asettamaa, Norjaan kohdistuvia vastuita koskevaa, 4,5 %:n järjestelmäriskipuskurivaatimusta suomalaisiin luottolaitoksiin 12 kuukauden siirtymäkauden jälkeen sekä*
- *jatkaa Norjan viranomaisen asettamia, norjalaisten asunto- ja liikekiinteistöluottojen keskimääräisten riskipainojen alarajoja sovellettavaksi Suomessa rekisteröityihin luottolaitoksiin EU:n vakavaraisuusasetuksen (575/2013) artiklan 458 kohdan 5 ja Finanssivalvonnan annetun lain 10 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaisesti. Alarajan suuruus on 20 prosenttia norjalaisille asuntoluotoille ja 35 prosenttia norjalaisille liikekiinteistöluotoille.*

Suomen Pankin lausunto

Suomen Pankki katsoo, että on perusteltua

- pitää muuttuva lisöpääomavaatimus edelleen 0,0 %:n tasolla,
- jatkaa 28.6.2021 tehdyn enimmäisluototussuhteen alentamispäätöksen voimassaoloa,
- asettaa järjestelmäriskipurvaatimus 0,5–1,0 %:n tasolle suomalaisille luottolaitoksille siten, että päätös tulee voimaan 1.4.2024.

Lisäksi Suomen Pankki toteaa, että on perusteltua

- soveltaa Norjan makrovakausviranomaisen asettamaa 4,5 prosentin suuruisia järjestelmäriskipurvaatimusta suomalaisten luottolaitosten Norjassa sijaitseviin vastuisiin 12 kuukauden siirtymäkauden jälkeen, ja
- jatkaa Norjan makrovakausviranomaisen norjalaisille asuntoluotoille (20 %) ja liikekiinteistöluotoille (35 %) asettamien riskipainolattioiden soveltamista suomalaisten luottolaitosten Norjassa sijaitseviin vastuisiin.

1 Taloudellinen tilanne ja makrovakauskäymät

Venäjän hyökkäys Ukrainaan on kestänyt kohta jo vuoden, eikä sodalle näy loppua. Sodalla on mittavia taloudellisia vaikutuksia erityisesti Ukrainalle, mutta myös koko Euroopalle. Sota on kohottanut paitsi energian myös muiden raaka-aineiden ja elintarvikkeiden hintoja. Inflaatio on kiihtynyt energiahintojen nousun myötä, mutta inflaatio on laajentunut nyt lähes kaikkiin tavaroihin ja palveluihin.

Inflaatio on kuitenkin hieman hidastunut euroalueella lokakuun 10,5 prosentista 8,5 prosenttiin tammikuussa. Hidastumisen taustalla on yhdistelmä eri tekijöitä: globaalin kysynnän lasku, ennätysellisen lämmän talvi, energiansäästö (erityisesti kaasun osalta) ja hintakompensaatiot. Pohjainflaatio eli inflaatio ilman ruokaa ja energiaa nousi edelleen ja oli tammikuussa 5,2 prosentin tasolla.

14.2.2023
SP/FIVA-LUOTTAMUKSELLINEN
Salassa pidettävä

SP/2023/54
JulKL 24.1 § 12 k

Energiahintojen tasaantuminen helpottaa inflaation taltuttamista, mutta palkkojen aiempaa nopeampi nousu voi puolestaan ruokkia ja pitkittää inflaatiota. Hintojen nopea nousu on syönyt palkansaajien ostovoimaa ja kirvoittanut palkankorotusvaateita. Vielä ei kuitenkaan olla haitallisessa hinta-palkkakierroksessa.

EKP:n joulukuun ennusteessa euroalueelle ennakoidaan tälle vuodelle hidasta, vain puolen prosentin kasvua. Euroalueen kasvua jarruttaa talven aikana energiakriisi, sodankin ruokkima epävarmuus, maailmantalouden heikkeneminen sekä kiristyneet rahoitusolot. Uusimmat tiedot talouskasvusta ovat kuitenkin olleet joulukuussa odotettua parempia ja euroalue ilmeisesti välttää taantumaa. Talouden arvioidaan toipuvan tämän vuoden mittaan. Toipumista tukevat euroalueen korkea työllisyys, valtioiden energiatuet, tarjonnan pullonkaulojen helpottaminen ja energiahintojen lasku.

Venäjän hyökkäyssodan kärjistämän energiakriisin ja elinkustannusten nopean nousun seurauksena Suomen talous on ajautunut lievään taantumaa ja BKT:n ennustetaan supistuvan 0,5 % tänä vuonna. Taantuma jäänee kuitenkin melko lyhytkestoiseksi, ja kasvu elpyy ensi vuonna (2024: +1,1%) – olettaen, että talouden vastatuulet laantuvat.

Nimellisiansiot ovat nousseet selvästi vähemmän kuin inflaatio kiihtynyt, joten reaaliensiot ovat poikkeuksellisesti pienentyneet. Myös korkojen nousu jarruttaa yksityistä kulutusta. Ostovoima – ja sen myötä yksityinen kulutus – alkaa hiljalleen elpyä, kun inflaatio hidastuu. Kansantalouden tasolla ostovoimaa pitää yllä myös toistaiseksi hyvä työllisyystilanne. Avointen työpaikkojen määrä on kuitenkin vähenemässä ja eri alojen työllisyysodotukset ovat heikentyneet.

Suomen Pankin arvion mukaan investoinnit supistuvat tänä vuonna. Pääsyyinä tähän on asuinrakentamisen suhdanteen heikkeneminen. Korkojen nousu on jo selvästi, mutta odotetusti, vähentänyt kotitalouksien ja asuntosijoittajien kiinnostusta lainanottoon ja asuntojen hankkimiseen. Epävarmuus, heikentynyt suhdanne ja rahoituskustannusten nousu jarruttavat myös tuotannollisia investointeja. Viimeisimmän investointitiedustelun (EK) mukaan teollisuusyritykset arvioivat investointiasteensa pysyvän tänä vuonna kuitenkin likimain viime vuoden tasolla. Lähivuosina yritysten investointeja tukee energiatalouden viherääsi.

Kotitalouksien velkaantuneisuus on edelleen historiallisen korkealla tasolla ja muodostaa keskeisen haavoittuvuuden Suomen rahoitusvakaudelle. Kotitalouksien velkaantuneisuus jatkoi kasvuaan vuoden 2022 toisella neljänneksellä taas uuteen ennätykseensä suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin

14.2.2023

SP/2023/54

SP/FIVA-LUOTTAMUKSELLINEN

Salassa pidettävä

JulKL 24.1 § 12 k

(134,4 %). Velkaantumisasasteen nousun odotetaan kuitenkin pysähtyvän lähivuosina suhdannetilanteen heikentyessä. Korkojen ja yleisten elinkustannusten nousu syövätkotitalouksien ostovoimaa ja velanhoitokykyä. Korkojen nousu lisää asumiseen liittyviä korkokustannuksia merkittävästi, vaikka historiallisesti korkotasoa on vielä maltillinen.

Suomen pankkisektori on edelleen vakavarainen ja kannattava, vaikka pankkien omien varojen ylijäämän odotetaan supistuvan ensi vuoden aikana pääomavaatimusten kasvun vuoksi. Arvon alentumisten ja hoitamattomien lainojen määrä on pysynyt pienenä. Luottoriskit ovat kuitenkin kasvaneet jonkin verran etenkin sodan vaikutuksille haavoittuvimmilla toimialoilla. Suomalaispankeilla on pandemian aikana kerrytettyjen luottotappiovarausten sekä vahvojen vakavaraisuuspuskuriensa ansiosta kuitenkin hyvät edellytykset sietää merkittäviäkin luottotappioita. Suomalaiset pankit ovat keskimääräistä riippuvaisempia markkinavarainhankinnasta, jonka kustannukset ovat nousussa.

Asuntojen hinnat ovat kääntyneet laskuun Pohjoismaissa, erityisesti Ruotsissa. Pohjoismaisten pankkien altistumat kiinteistösektorin riskeille ovat merkittävät. Riskinä on, että mahdolliset ongelmat jonkin maan rahoitussektorilla leviäisivät muihin Pohjoismaihin, myös Suomeen. Pankkien riskiensietokyvyn parantamiseksi useissa Pohjoismaissa muuttuvaa lisäpääomavaatimusta ollaan kiristämässä nopeassa tahdissa kohti tavoitetasoja.

2 Yhteensopivuus muun talouspolitiikan kanssa

Energiahintoihin rahapolitiikalla voidaan vaikuttaa vain rajallisesti, mutta rahapolitiikan on kuitenkin reagoitava yleisen hintatason nousun kiihtymiseen. Tällä varmistetaan, että inflaatio-odotukset pysyvät ankkurissa ja korkea inflaatio ei ala juurtua talouteen.

EKP:n neuvosto päätti helmikuun kokouksessaan nostaa rahapolitiikan ohjauskorkoa puolella prosenttiyksiköllä. Sen myötä ohjauskorko on nyt 2,5 prosentin tasolla. Näin toimitaan, jotta inflaatio kyetään vakauttamaan kahteen prosenttiin keskipitkällä aikavälillä. Inflaation vakauttaminen edellyttää sitä, että korkoja nostetaan edelleen sellaiselle tasolle, joka rajoittaa kysyntää riittävästi ja pitää inflaatio-odotukset rahapolitiikan tavoitteen mukaisina.

EKP ilmoitti myös aikovansa nostaa korkoja puolella %-yksiköllä maaliskuun kokouksessamme. Samalla se arvioi ohjauskoron tulevaa uraa tuoreimman tiedon eli maaliskuun ennusteemme valossa. EKP:n neuvosto on nyt nostanut korkoja viisi kertaa heinäkuusta 2022 alkaen (yhteensä kolmella

14.2.2023

SP/2023/54

SP/FIVA-LUOTTAMUKSELLINEN

Salassa pidettävä

JulKL 24.1 § 12 k

prosenttiyksiköllä) ja keskuspankin pankeille maksama talletuskorko nousee nyt 2,5 prosenttiin. Rahapolitiikan kiristyminen näkyy markkinakorkojen nousuna. Esimerkiksi Suomessa yleisin asuntolainojen viitekorko, 12 kuukauden euribor, on noussut EKP:n koronnostojen johdosta ja niitä ennakoiden.

Lisäksi neuvosto on päättänyt supistaa EKP:n tasetta vähentämällä laajan arvopapereiden osto-ohjelman uudelleensijoituksia. Maaliskuusta lähtien erääntyviä lainapapereita ei enää sijoiteta täysimääräisesti uudelleen, ja sijoitukset vähentyvät 15 miljardilla eurolla kuukaudessa.

3 Johtopäätökset

Suomen rahoitusjärjestelmän ylikuumenemisriskit ovat käytävissä olevien mittareiden perusteella vähäiset. Muuttuvan lisäpääomavaatimuksen ensisijainen riskimittari (luottojen ja BKT:n välisen suhteen trendipoikkeama) on edelleen voimakkaasti negatiivinen. Suurin osa täydentävistä riskimittareistakaan ei viittaa luottosuhdanteen ylikuumenemiseen. Yksityisen sektorin luotonannon kasvu on ollut kokonaisuutena maltillista, vaikka yritysluotonanto onkin viime kuukausina kasvanut voimakkaasti. Keskeinen syy tähän ovat energiaojohtamismarkkinoiden vakuusvaateet, joiden kasvu on lisännyt energiaojohtamisia käyttävien yritysten lyhytaikaisia rahoitustarpeita väliaikaisesti.

Talouden ulkoisen tasapainon mittarit viittaavat kasvaneisiin riskeihin. Vaihtotaseen alijäämä on syventynyt suurimmilleen sitten 1990-luvun alun laman. Syitä tälle ovat muun muassa tuonnin volyymin kasvu sekä energian hinnan nousu. Suomen Pankki ennustaa vaihtotaseen kääntyvän kuitenkin lievästi ylijäämäiseksi vuonna 2024 viennin vahvistumisen myötä. Näin ollen käytettyihin riskimittareihin pohjautuvan kokonaisarvion mukaan perusteita muuttuvan lisäpääomavaatimuksen soveltamiselle ei ole.

On tarkoituksenmukaista pitää muuttuva lisäpääomavaatimus edelleen 0 prosentin tasolla.

Kotitalouksien historiallisen suuri asunto- ja kokonaisvelkaantuneisuus suhteessa käytävissä olevaan tuloon on jo pitkään tunnistettu yhdeksi rahoitusjärjestelmän keskeisistä rakenteellisista haavoittuvuuksista. Asuntomarkkinoiden ja asuntoluotonannon suhdanne on heikentynyt voimakkaasti kevään 2022 jälkeen. Euribor-sidonnaisten uusien lainojen korot ja vanhojen vaihtuvakorkoisten lainojen korot nousevat. Korkosuojauskset, säästöt ja mahdollisuus lainanhoitojoustoihin kuitenkin pienentävät vakausuhkaa.

14.2.2023

SP/2023/54

SP/FIVA-LUOTTAMUKSELLINEN

Salassa pidettävä

JulKL 24.1 § 12 k

Talouden näkymät eivät ole olennaisesti muuttuneet viimeksi kuluneen neljännesvuoden aikana. Ennustetussa toimintaympäristössä kotitalouksien lainanhoidokyvyn odotetaan heikentyvän mutta pysyvän pääosin hyvänä. Kotitalouksien velkaantuneisuuden pitkään jatkuneen kasvun odotetaan jatkuvan lähi-vuosina, jos korot ja talous kehittyvät Suomen Pankin joulukuussa julkaistun ennusteen mukaisesti.

Kotitalouksien velkamäärä suhteessa tuloihin on säilynyt ennätyskorkealla ja sen arvioidaan edelleen kasvavan, eivätkä käytettävissä olevat ennusteet tois-taiseksi viittaa sellaiseen talous- ja asuntomarkkinakehityksen voimakkaaseen heikentymiseen, joka edellyttäisi markkinoiden tukemista.

Näin ollen muiden kuin ensiasunnon hankintaa varten otettujen uusien asunto-lainojen enimmäisluototussuhteen pitäminen 85 prosentissa on edelleen pe-rusteltu vakuuksiin nähden suurten asuntolainojen kasvun rajoittamiseksi ja uusien lainanottajien riskinkantokyvyn varmistamiseksi.

Joulukuussa 2022 makrovakauspäätöksen yhteydessä Finanssivalvonnan joh-tokunta viestitti valmistautuvansa vuoden 2023 ensimmäisellä neljänneksellä päättämään enintään yhden prosentin suuruisen järjestelmäriskipuskurin aset-tamisesta pankkisektorin riskinkantokyvyn vahvistamiseksi.

Euroopan järjestelmäriskikomitea (ESRB) antoi syyskuussa 2022 yleisen va-roituksen rahoitusjärjestelmän riskeistä EU:ssa ja korosti tarvetta ylläpitää ja vahvistaa rahoitusjärjestelmän riskinkantokykyä. EKP:n neuvosto antoi mar-raskuussa 2022 makrovakauseräpolitiikkaa koskevan lausunnon, jossa tuetaan ESRB:n varoituksen viestiä ja tähdennetään tarvetta pankkisektorin riskinkan-tokyvyn varmistamiseen makrovakauseräpolitiikan toimin. Lisäksi Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF) antoi syksyllä 2022 Suomen rahoitusjärjestelmää ja sen riskejä arvioivan Financial Sector Assessment Program -ohjelmansa puitteissa suosituksen, että Suomen järjestelmäriskipuskurivaatimusta tulisi korottaa ti-lanteen salliessa.

Suomen luottolaitossektoriin liittyy useita merkittäviä rakenteellisia haavoittu-vuuksia. Näiden uhkien muodostamat riskit edellyttävät luottolaitossektorin riit-tävää pääomista, mikä muodostaa keskeisen perusteen järjestelmäriskipus-kurivaatimuksen asettamiselle nolaa prosenttia suuremmaksi. Luottolaitossek-tori on rakenteellisesti haavoittuva erityisesti suuren kokonsa, maiden rajat ylit-tävän kytkeytyneisyytensä, asunto- ja kiinteistöluotonantoon liittyvien suurten riskikeskittymiensä ja keskeisistä asiakasryhmistään erityisesti kotitalouksien runsaan velkaantumisen vuoksi. Kymmenestä riskimittarista seitsemän mittar-in arvo on Suomessa suurempi kuin EU-vertailumaa-joukon mediaani. Nämä

14.2.2023

SP/2023/54

SP/FIVA-LUOTTAMUKSELLINEN

Salassa pidettävä

Julkl 24.1 § 12 k

seikat puoltavat järjestelmäriskipuskurivaatimuksen asettamista kaikille kotimaisten luottolaitosten vastuille nk. sektorikohtaisen järjestelmäriskipuskurin sijasta.

Järjestelmäriskipuskurivaatimuksen noston ei arvioida heikentävän suomalaisten luottolaitosten luotonmyöntökykyä ennustetussa talouskehityksessä. Edellytykset ja perusteet positiivisen järjestelmäriskipuskurin asettamiseksi rakenteellisiin järjestelmäriskeihin ja haavoittuvuuksiin varautumiseksi ovat siten olemassa.

Tavoitteena tulisi olla asettaa vaatimus siten, että rakenteellisten makrokauspuskurien kokonaismäärä olisi pandemiaa edeltävällä tasolla tai hieman sen yläpuolella. Näin arvioituna luottolaitosten kaikille vastuille asetettavan järjestelmäriskipuskurivaatimuksen tavoitetaso olisi vähintään 1 %.

Talouskehityksen alasuuntaisten riskien vuoksi voi olla perusteltua edetä myös asteittain tavoitetason saavuttamiseksi. Nämä seikat huomioiden Suomen Pankki katsoo, että:

Tässä tilanteessa järjestelmäriskipuskurivaatimus on perusteltua asettaa 0,5–1,0 prosenttiin suomalaisten luottolaitosten kaikista vastuista. Järjestelmäriskipuskurivaatimus tulisi voimaan vuoden siirtymäajan jälkeen 1.4.2024.

Norjan makrovakausriskiviranomainen, Finansdepartementet, päätti joulukuussa 2020 asettaa 4,5 %:n järjestelmäriskipuskurivaatimuksen luottolaitosten norjalaisille vastuille sekä riskipainolattiat asuntoluotoille (20 %) ja liikekiinteistöluotoille (35 %). Finanssivalvonnan johtokunta päätti Norjan riskipainolattioiden hyväksymisestä sovellettavaksi suomalaisiin luottolaitoksiin elokuussa 2021, mutta totesi, että lopullinen päätös järjestelmäriskipuskurivaatimuksen soveltamisesta suomalaisten luottolaitosten norjalaisiin vastuisiin tehdään sen jälkeen, kun käytettävissä on riittävät tiedot EU:n nykyisen luottolaitosdirektiivin (CRD 5) implementoinnista. Vastavuoroinen tunnustaminen on lähtökohtaisesti perusteltua makrovakausriskipolitiikan vaikuttavuuden vahvistamiseksi ja tasapuolisten kilpailuedellytysten edistämiseksi. Norjan makrovakausriskiviranomainen teki joulukuussa 2022 aiempaa vastaavan päätöksen edellä mainituista vaatimuksista EU:n nykyisen luottolaitosdirektiivin mukaisesti päivitetyn kansallisen lainsäädännön nojalla.

On perusteltua soveltaa esitetysti Norjan makrovakausriskiviranomaisen (Finansdepartementet) asettamaa, Norjaan kohdistuvia vastuita koskevaa, 4,5 %:n järjestelmäriskipuskurivaatimusta suomalaisiin luottolaitoksiin ja jatkaa esitetysti Norjan viranomaisen asettamia, norjalaisten asunto- ja

Rahapolitiikka- ja tutkimusosasto

Lausuntoluonnos

8 (8)

14.2.2023

SP/2023/54

SP/FIVA-LUOTTAMUKSELLINEN

Salassa pidettävä

JulkL 24.1 § 12 k

liikekiinteistöluottojen keskimääräisten riskipainojen alarajoja sovellettavaksi Suomessa rekisteröityihin luottolaitoksiin.

Olli Rehn
pääjohtaja

Elisa Newby
osastopäällikkö, johtokunnan sihteeri

Jakelu

Finanssivalvonnan johtokunta, Finanssivalvonnan johtaja, osastopäällikkö
Samu Kurri, johtava makrovakausasiantuntija Peik Granlund